

וישב

למה פסוקי פרשת וישב פותחים באות ו'

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ פְּנֵעַן (לז, א)

במדרש "לקח טוב" ובפירוש הרוקח על התורה (בסוף הפרשה), העירו הערה נפלאה: למה כל פסוקי פרשת וישב פותחים באות ו', חוץ משמונה פסוקים. והטעם לזה כתבו שהוא משום שאות ו' מרמזת על "וי", שהוא לשון צער. ובפרשה זה היו מאורעות של צער: וי היה במכירת יוסף! וי היה במיתת אשת יהודה ובניו ער ואונן! וי במעשה אשת פוטיפר! וי ביוסף בבית הסוהר! וי לסריסי פרעה! חוץ משמונה פסוקים שלא פותחים באות ו'. שהם כנגד מצות מילה שמצוותה לשמונה ימים, מפני שזכתה אסנת בת פוטיפרע להזדווג עם יוסף שהיה מהול. רמז גם לחנוכה שחל בימים אלו שמספר הימים הם שמונה.

להתענין באהבתך

למה מעשה יוסף עונש על מה שביקש לישב בשלוה?

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב וכו'.....וַעֲשֵׂה לוֹ כְּתַנְתָּ פְּסִים (לז, א, ג)

וישב פירש רש"י: ביקש יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף (לז, ה). יש להבין טעם הדבר שהיא מעשה דיוסף עונש הראוי על מה שביקש לישב בשלוה ומה ענין זה לזה? אכן אחז"ל (בראשית רבה פ' ד'): ריש לקיש אמר צריך אדם שלא לשנות בן מבניו שעל ידי כתונת פסים שעשה יעקב ליוסף, "וישנאו אותו", נמצא כי רוגזו של יוסף היה מכח דשינה בין הבנים, ופירשו המפרשים טעם הדבר שעשה יעקב כן, אף שודאי ידע איסור זה, לפי שחשב שיוסף הוא הבכור, כי הוא היה ראשית אונן במחשבה, שהיה מדמה שהיא רחל אמו של יוסף, ולא ידע כי לאה היא, נמצא יוסף בכור בניו במחשבה, וכיון שהוא בכור הרי מותר לשנות בו שהרי צינתה תורה לאחר מיתה ליתן לו פי שנים. ומעתה הרי מה שביקש לישב בשלוה הוא מכח ברכותיו של יצחק, וברכות אלו אף כי בפועל ניתנו לו ליעקב, אך במחשבה היה יצחק מדמה לברך את עשו, וכיון שרצה יעקב להשתמש בברכות הרי גילה דעתו שהמעשה עיקר ולא המחשבה, מיד קפץ עליו עוון זה ששינה את יוסף בין הבנים, שאם המעשה עיקר הרי ראובן הבכור ולא יוסף, וא"כ עוון הוא במה ששינה ליוסף שהוא פשוט ולא בכור וקפץ עליו עוון זה שהביא לידי מעשה דיוסף.

המאור שבתורה בשם "רבי יהונתן איבשיץ"

יוסף פירש את החלום

וַיִּגְעַר בּוֹ אָבִיו...הַבּוֹא נְבוֹא אֲנִי וְאֶמְךָ וְאֶחֱיךָ לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אֲרָצָה (לז, ט)

ותמוה מה ראה יעקב לגעור ביוסף, מה פשעו ומה חטאתו של יוסף אם ראה בחלום שהשמש והירח משתחוים לו? כמו כן צריך להבין, מדוע האריך יעקב בלשונו של יוסף "להשתחוות לך ארצה"? מבאר המהרי"ל דיסקין: יעקב אבינו טען ליוסף, כי לא יתכן שראה בחלומו את השמש והירח משתחוים לו, שהרי השתחויה היא בפישוט ידיים ורגליים (ברכות דף לד:), ודבר זה אינו שייך בשמש וירח, שהם עגולים ואין אצלם הבדל בין 'השתחויה' לבין 'קידה'. ועל כן טען יעקב כלפי יוסף מדוע הוא השתמש בלשון 'משתחוים לי' ולא בלשון 'קדים לי' או 'נופלים לי'. מכך הבין יעקב כי באמת יוסף לא ראה בחלומו את השמש והירח משתחוים לו, שהרי אין זה אפשר במציאות, אלא שהוא עצמו פירש את החלום ופתח אותו באופן ש'נבוא אֲנִי וְאֶמְךָ וְאֶחֱיךָ לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אֲרָצָה', ולכן הוא סיפר בחלומו כי ראה את השמש והירח משתחוים. על כך גער יעקב ביוסף, לא על עצם החלום, כי אם על הפירוש והפתרון שנתן יוסף.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

יהודה ירד מגדולתו

וַיְהִי כַּעֲתָה הָהוּא וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת אֶחָיו (לח, א)

שהורידוהו אחיו מגדולתו כשראו בצרת אביהם, אמרו, אתה אמרת למכרו, אלו אמרת להשיבו, היינו שומעים לך (רש"י). ויונתן בן עוזיאל תירגם את "וַיֵּרֶד יְהוּדָה": "ונחת יהודה מנכסיו", היינו שירד מנכסיו.

אפשר לומר שדברי רש"י ודברי התרגום אחד הם, כי מי שיורד מנכסיו יורד מגדולתו. ותלויים הם זה בזה, שהרי כך אומרים: "למי המאה לו הדעה". ומה שירד מנכסיו הוא על פי דברי חז"ל: "ובשביל ד' דברים נכסי בעלי בתים נמסרין למלכות.... ועל ספק בידם למחות ולא מחו" (סוכה ט:). ובנוגע ליהודה, הלא טענו אחיו שאילו היה אומר להם להחזיר את יוסף אל אביהם, היו מחזירים. נמצא שהיה בידו למחות ולא מיחה, ולפיכך יצא נקי מנכסיו. עוד אפשר לתת טעם לדברי חז"ל, שהרי מפני מה היה ספק בידו למחות ודבריו נשמעים? מפני עושרו, וכיון שלא השתמש בעושרו למחות ביד עוברי עבירה, נטלו ממנו את עושרו.

ספר "אזנים לתורה"

יוסף פתח בלשון "מזיד" וסיים בלשון "שוגג"

וְאֵיךְ אֶעֱשֶׂה הַרְעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְחֲטָאתִי לֵה' (לט, ט)

איך פתח יוסף לאמר "הַרְעָה הַגְּדֹלָה", שמשמעו עון חמור למאוד, וסיים "וחטאתי לאלוקים", לשון חטא, דהיינו שוגג? ברם, תמהו כבר המפרשים כיצד יכול אדם לעבור עבירה בשוגג, הלא ראוי היה שה' ישמרהו מחטוא שלא בכוונת זדון. וביאורו, שאין זה אלא משום שכבר חטא בזאת פעם אחת במזיד, ומשך על עצמו את כח היצר הרע שיתגבר עליו ויחטיאו בלא דעת.

וזה כוונת הכתוב "שובה ישראל עד ה' אלוקיך כי כשלת בעונך", "כשלת", שוגג, "בעונך", מזיד, היינו משום שלא בא השוגג אלא מחמת המזיד שבתחילה. ונמצא שה"מזיד", הוא המכשול שכשלת בו בשוגג. יוסף הצדיק ביקש להגדיל בשעת הנסיון את חומרת העבירה, כדי להרתיע את עצמו לבל ילכד בעצת היצר, לכן אמר "וְאֵיךְ אֶעֱשֶׂה הַרְעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת", לעבור עבירה חמורה במזיד, הלא זו תגרור עוד ש"וחטאתי לאלוקים" אחר כך בשוגג, אף בלי רצון וכוונה תחילה

משולחן גבוה בשם רבי יעקב מאיר פדווא, אב"ד בריסק

הטענה על יוסף, פניה מוקדמת

וְלֹא זָכַר שֶׁר הַמִּשְׁקִים אֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁפָּחֵהוּ (מ, כג)

מפני שתלה בו יוסף לזכרו, הוזהק להיות אסור שתי שנים, שנאמר אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים (תהלים מ, ה), ולא בטח על מצרים הקרויים רהב (רש"י)

כלומר, היתה טענה על יוסף מדוע פונה לבקש עזרה מבני אדם ולא סומך על הקב"ה. ולכאורה אינו מובן, וכי אדם היושב בבית הכלא אינו צריך לעשות השתדלות, הלא חייב לעשות את ההשתדלות המינימלית להשתחרר מכלאו? יש לתרץ ולומר: בעצם, כיצד מבקש יוסף עזרה מאדם שיושב גם הוא בכלא, יחד עימו? התשובה היא: אמנם כרגע הוא אסיר כמוהו, אך בעוד שלושה ימים הוא יוצא מכאן, כפי שהתגלה להם בחלום. אם כן, מה בוער ליוסף לבקש ממנו זאת כעת? הרי נותרו עוד שלושה ימים עד שיצא, ובזמן הזה עליו לפנות לבורא העולם ולבקש ממנו להושיעו, ורק לפני שיצא שר המשקים מהכלא, יפנה אליו ויאמר לו "כי אם זכרתני אתך... והזכרתני אל פרעה והוצאתני מן הבית הזה" הפניה אליו כעת היא מעשה של יאוש דשהרי בין כה וכה לא תהיה ליוסף תועלת ממנה, וזה היתה הטענה כלפי יוסף.

ומתוק האור בשם רבי ברוך דוב פוברסקי בספרו "הד קודש"

הלכה: קידש ושתה רביעית יין ושכח לומר רצה

חולה שאינו יכול לאכול סעודת שבת, אך יכול לשתות יין, יקדש על היין, וכדי שיהיה הקידוש במקום סעודה, ישתה עוד רביעית יין ויצא בזה ידי חובתו. ויש לעיין מהי ההלכה בשכח להזכיר של שבת בברכת מעין ג'. והנה חידוש גדול כתוב ב"התעוררות תשובה" ח"ג שכ"ג, שאם שכח להזכיר שבת בברכה אחת מעין ג', חייב לחזור ולברך שנית שהרי הטעם שתמיד אין חוזרים אם שכח להזכיר שבת, הוא משום שאינו חייב בשתיית יין, אך בענייננו הרי חייב בשתייתו כדי לקיים קידוש במקום סעודה, לכן חייב לברך שנית. אך יעויין בשעה"צ ס' ר"ח סק"ס שכתב טעם נוסף והוא משום דלכמה פוסקים אין צורך להזכיר של שבת ויו"ט בברכה מעין ג', ולשיטתם גם בענייננו אינו צריך לחזור.

רב יצחק זילברשטיין שליט"א בספרו ברכי נפשי "ויקרא"

פתגם: זריזות מידה טובה ויקרה היא בכל איבריו של האדם, זולת הפה והלשון!!!

המגיד ממזריץ

חקירה: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, לאחר ברכה שאינה צריכה:

תיקון לברכה לבטלה שעל ידי זה כבר אינה לבטלה, או תשובה על העבירה אך א"א לתקנה (מנחת אשר שמות ל-ב: מחלוקת טור ושוחן ערוך)

ספר"קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: בן אדם "סוס"

אל הרבי מרוזין זצ"ל הגיע אדם שסיפר לו שהוא בעל דרגה! כל השבוע הוא לא אוכל מזון מבושל, עושה גלגולי שלג ומלקה עצמו פעם בשבוע שלושים ותשע מלקות. לקח אותו הרבי לחלון ואמר לו: אתה רואה את הסוס ההוא? גם הוא לא אוכל מבושל, שותה רק מים, מתגלגל בשלג ומקבל מלקות מבעליו, והוא בכל זאת נשאר סוס!!

ומתוק האור "הגדה של פסח"

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, רפאל יהודה בן מלכה, שמעון בן נונא, בנימין יעקב בן זוהרית רות. לזיווג טוב לשלמה בן אסתר

יוסף ג'רמון כולל עקס לע בען

לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:

germon73@hotmail.fr

ניתן למצוא את העלון באתר www.kollel-aixlesbains.fr